

Sabancı Vakfı, "Fark Yaratıcılar" projesini Türkiye'de toplumsal gelişmeye katkıda bulunanların öykülerini ve çalışmalarını gündeme getirerek, onları teşvik etmek ve topluma ilham vermek amacıyla destekliyor.

Fark Yaratıcılar Program Metni: Gültekin Yazgan (23 Kasım 2009)

Alan: Eğitim-Öğrenim

Yer: İzmir

Onları çoğu kez görmüyorsunuz. Gördüğümüzde ise görmemezlikten geliyorsunuz. Görmek istemiyor, sanki sizi görüyorlarmış gibi, onlara görünmemeye çalışıyorsunuz.

Ama onlar görüyorlar. Görmediğinizi de, görmekten kaçındığınızı da, hepimizden daha çok görüyor, hissediyorlar.

Elimizi uzattığınızı da hissediyorlar, kollarına girdiğinizi, dünyalarında bir ses olduğunuzu da hissediyorlar. Çünkü siz onları ötekileştirmeye çalışsanız da, görme engelliler de sizler gibiler. Hayatta sadece bir duyudan yoksunlar ama sizlerden daha büyük bir denizin içinde yüzüyorlar.

Belki çocukken hiç görme engelli bir arkadaşınız olmamış olabilir ama onlar da sokakta oynamaya çalışıyor, okul zamanı geldiğinde ana sınıfından hatta sınıf öncesinden okula başlıyorlar. Hepsi birer kahraman olan öğretmenleri eşliğinde okula hazırlanıyor, okuma yazmayı öğreniyorlar.

Sizin gibi kara tahtadan olmasa bile, çok daha zor bir alfabeden okuma yazmayı söküyor, matematik problemlerini çözüyorlar.

Türkiye'de görme engelliler için 16 tane okul var. Ülkemizdeki yaklaşık 50.000 görme engelliden yalnızca 1.300'ü bu okullarda eğitim görebiliyor.

Görme Engelli Öğretmen ile röportaj:

Öğretmen: "Bizim "tablet" adını verdiğimiz bir aracımız var. Burada görüldüğü gibi her kutuda kareler var. Bu karelerin içerisine altı tane nokta denk geliyor. Şimdi bu altı tane noktanın değişik şekillerde basılmasıyla biz harfleri oluşturuyoruz. Öğrencilerimiz öncelikle altı nokta sisteminin nasıl basıldığını öğreniyorlar."

Sabancı Vakfı, "Fark Yaratıcılar" projesini Türkiye'de toplumsal gelişmeye katkıda bulunanların öykülerini ve çalışmalarını gündeme getirerek, onları teşvik etmek ve topluma ilham vermek amacıyla destekliyor.

Görme engelliler için okuma, yazmayı öğrenmek bu kadar zor olsa da sonrası aslında daha zor.

Çünkü onlar için son birkaç yıla kadar ne bir kütüphane vardı, ne de okuyabilecekleri bir kitap.

Görme engellilerin altı noktadan oluşan makus talihi, fark yaratan bir ismin özverili çalışmasıyla son yıllarda değişmeye başladı.

Daha 11 yaşındaydı. 1939 yılının Şubat ayında soğuk bir kış günü talihsiz bir kaza geçirdi. Hastaneye yattığında dünyası aydınlıktı, taburcu olduğunda ise gözlerinde ışık yoktu.

Gültekin Yazgan, "Kör Uçuş" isimli kitabında o günlerden şöyle bahsediyor:

"1939 Nisan'ının ilk günleriydi. İki ayı aşkın bir süredir yattığım Cerrahpaşa Hastanesi'nden taburcu olmuş, annemin kolunda çıkıyordum. Ne var ki, bu çıkış hastaneye gelirken geride bıraktığım yaşantıma dönüş değildi. Allahısmarladık bile diyemedim ayrıldığı sınıfıma, kitaplarıma, defterlerime ve de aydınlığa geri dönmüyordum. Yarım kalan oracıkta yarım kalmıştı. Yeni bir yola çıktığı bu: Kör uçuş başlıyordu"

Gültekin Yazgan'ın deyişiyle kör uçuşu o gün başladı. Ama aslına kör olan o değil çevresindekilerdi.

Gözleri görmeden bir şey yapabileceğine inanmıyorlardı, bu nedenle önce okulunu bırakmak zorunda kaldı.

Fakat o körlüğü kabullense de, işe yaramaz bir insan olarak yaşamını sürdürmeyi reddetti. Kendi çabalarıyla İngilizce öğrenmeye başladı.

Özel öğretmenlerin desteği ile kabartma yazı ile İngilizce öğrendi. British Council'in Aydın'da açmış olduğu İngilizce kursuna devam ederken, British Council'in Türkiye temsilcisi onunla tanıştı ve bir çuval dolusu kabartma yazılı kitap armağan etti. Bu kitaplar Londra'dan gönderilmişti. Gültekin Yazgan ilk kez kabartma yazı ile basılmış kitaplara o gün kavuştu.

Sabancı Vakfı, "Fark Yaratıcılar" projesini Türkiye'de toplumsal gelişmeye katkıda bulunanların öykülerini ve çalışmalarını gündeme getirerek, onları teşvik etmek ve topluma ilham vermek amacıyla destekliyor.

Ve Türkiye'nin ilk görme engelliler kütüphanesi hayalini ilk kez o gün kurmaya başladı. Bu kitaplar onun hayatını değiştirmişti.

Önce ortaokul ve liseyi dışarıdan bitirdi. Ve ardından Ankara Hukuk Fakültesini kazandı. Üniversitede öğrenci iken Altı Nokta Körler Derneği'ni kurarak, görme engellilerin eğitimi için ilk adımı attı.

1952 yılında Ankara Hukuk Fakültesini bitiren Gültekin Yazgan bir yandan avukatlık stajı yaparken, bir yandan da Türkiye'nin ilk körler okulu olan Ankara Körler Okulu'nda, Sosyal Bilgiler ve İngilizce öğretmeni olarak çalışmaya başladı.

Yazgan gözlerindeki karanlığa aldırıyor, önüne çıkan engeller ile herkesten daha fazla mücadele ediyordu.

Körlerin, görenlere de öğretmenlik yapabileceğini kanıtlamak isteyen Gültekin Yazgan, atama istedi. Bu istek reddedilince dönemin Milli Eğitim Bakanı ile görüştü ve onu ikna ederek İzmir Akşam Ticaret Lisesi'ne Hukuk öğretmeni olarak atandı.

Gültekin Yazgan görme engeline rağmen hayallerini bir bir gerçekleştiriyor ve "Kör uçuş"unda kendine sürekli yeni pencereler açıyordu. Ama onun en büyük hayali bir görme engelliler kütüphanesi kurmak ve burada sesli kitaplar, kabartma harfli dergiler yayınlamaktı.

Görme engelli eski bir öğrencisi ile röportaj:

Eski öğrencisi: "Gültekin Öğretmen, Körler Okulu'nda ortaokulda öğretmenimizdi.

1959-60 yıllarındaydık, İngiltere'ye gitmişti Gültekin Öğretmen. İngiltere'den dönüşünde bize oradaki görme engellilerin hayatı ve sosyal faaliyetleriye ilgili konuşmalar yapıyordu. Özellikle bir konuşan kitaplıktan söz ediyordu. Bu kitaplık Türkiye'ye bir gün gelecek diyordu. Biz onu, sanki hemen gelecekmış gibi, aylık toplantılarımızda sorardık ne zaman gelecek diye. O da daha erken olduğunu söylendi.

Buna rağmen biz çok uzak bir zamanı düşünmüyorduk. Yıl 2009. Bekleyişimiz çok uzun yıllar aldı. 50 yıldır biz bu kitaplığı bekliyorduk."

Sabancı Vakfı, "Fark Yaratıcılar" projesini Türkiye'de toplumsal gelişmeye katkıda bulunanların öykülerini ve çalışmalarını gündeme getirerek, onları teşvik etmek ve topluma ilham vermek amacıyla destekliyor.

Gültekin Yazgan 20 yıl boyunca görme engelli olmayan öğrencilere başarıyla öğretmenlik yaparak mesleğinden emekli oldu. Ama bir köşeye çekilmedi.

Serbest avukatlık yaparken bir yandan da çocuklar için kabartma harfli kitaplar hazırladı. Ve 5 yıl önce görme engelli kütüphanesini kurmanın vakti geldiğini düşünerek ilk adımı attı.

İzmir'de Türkiye'nin ilk görme engelliler kütüphanesini 16 arkadaşıyla beraber kurduğunda, 77 yaşındaydı. Ama daha idealleri bitmemişti.

Gültekin Yazgan ile röportaj:

Gültekin Yazgan: "Görme engellilere hizmet edecek bir kitaplığın hayalini yıllarca besledim. Kitaplık fikri öteden beri beslediğim bir hayaldi.

Körlük o kadar kötü değil yani."

Burası bildiğiniz kütüphanelerden değil. İnsanların gelip sessizce kitap okuduğu, sessizliğin hakim olduğu değil, aksine sesin, çalışmanın iktidar olduğu bir başka kütüphane burası.

Burada görme engelliler için dergiler hazırlanıyor, kitaplar seslendiriliyor ve Türkiye'nin her yerindeki görme engellilerin adreslerine postalanıyor.

Sadece gönüllülerin çalıştığı bu kütüphane birkaç bölümden oluşuyor. Sesli kitap bölümünde öncelikle edebiyat klasiği olan kitaplar, şiirler, imla kılavuzları, tek tek seslendiriliyor. Daha sonra bu seslendirilen kitaplar CD haline getiriliyor, görme engellilerin adreslerine postalanıyor.

Kütüphanenin arşivinde şuan 65 bin sesli kitap bulunuyor.

Dublaj sanatçısı ile röportaj:

Dublaj sanatçısı: "Sadece kitap değil burada okuduklarımız. Bize Türkiye Görme Özürlüler Kitaplığı'nın (TÜRGÖK) sunduğu dergilerden yazılar da okunuyor. Bir program dahilinde çalışılıyor burada.

FARK YARATANLAR

SABANCI VAKFI katkılarıyla

"SIRADIŞI KİŞİLER OLAĞANÜSTÜ ETKİLER"

Sabancı Vakfı, "Fark Yaratıcılar" projesini Türkiye'de toplumsal gelişmeye katkıda bulunanların öykülerini ve çalışmalarını gündeme getirerek, onları teşvik etmek ve topluma ilham vermek amacıyla destekliyor.

Özellikle şairlerin ünlü şiirlerini okuyoruz. Son olarak çok önemli olduğunu düşündüğüm bir iş yapıyoruz ve Türkçe Yazım Kılavuzu'nun harflerini tek tek okuyoruz.

Böylesine kuruluşlara yardımcı olmak bizim gibi insanların görevi. Çünkü kişilerin yaşadıkları toplumda kendi işleri dışında yapmaları gereken görevleri var diye düşünüyorum. Bir tanesi de bu olsa gerek.

Kütüphanenin diğer bölümünde ise kabartma baskılı kitaplar ve dergiler hazırlanıyor. Kütüphane gönüllülerinin 5 yıldır her ay kabartma baskı olarak hazırladıkları iki dergileri var. "Arkadaş" ve "Bal Arısı" dergileri bugüne kadar 105 bin görme engelliye hiçbir ücret talep edilmeden gönderilmiş durumda.

Ve her yeni sayı çıktıkça talep eden herkese gönderilmeye devam ediyor. Ama Fark Yaratıcılar programında bu konu ele alındığı güne kadar bir kargo sponsorları olmadığı için posta masrafları da gönüllülerin cebinden karşılanıyor.

Görme engelli Derya ile röportaj:

Derya: "Roman okumaya çalışıyorum. Romanlarımızı TÜRGÖK'ten istiyoruz, onlar kabartma kitapları da basmaya çalışıyorlar.

Önce Ege Üniversitesi Tarih Bölümü'nü kazandım, orada hazırlık sınıfı okudum. İngilizce kitaplarımı bastılar.

Daha sonra Dokuz Eylül Üniversitesi İngilizce Öğretmenliği'ni kazandım. Dilbilgisi kitabımı da bastılar, ki bu çok gerekli bir kitaptı. Dinleyerek anlayamayacağımız bir kitaptı. Okumasaydım o derslerden kalabilirdim.

Romanları dinleyebiliyoruz, her romana ulaşabiliyoruz. KPSS CD'leri okuyorlar. Seneye sınava girecek arkadaşlarımız bu hizmetten yararlanıyorlar. Kitaplarımızı basıyorlar, çocuklar için "Bal Arısı" ve "Yavru Bal Arısı" dergilerini basıyorlar. Bu dergilerde şiir, öykü, yazarlarla ilgili bilgiler oluyor.

Yani ulaşabileceğimiz her şey burada var."

Sabancı Vakfı, "Fark Yaratıcılar" projesini Türkiye'de toplumsal gelişmeye katkıda bulunanların öykülerini ve çalışmalarını gündeme getirerek, onları teşvik etmek ve topluma ilham vermek amacıyla destekliyor.

Görme engelli Damla röportajı:

Damla: "Elimle okuyorum. Burada çeşitli harfler var, onlarla okuyorum. Zaten bizim harflerimiz altı noktadan oluşuyor. Alfabenin 29 harfi de altı noktadan oluşuyor.

Ben de başta çok zorlandım, ilk elimi sürdüğümde okuyabilmemin imkansız olduğunu düşündüm. Ama okudum. Öğretmenler öğrettiler, ben de okudum. Küçük Prens'i okuyorum, Şeker Portakalı'na geçeceğim."

Kütüphanenin bir diğer bölümünde ise görme engellilere bilgisayar kursu veriliyor. Özel olarak geliştirilmiş sesli bilgisayar programı sayesinde görme engellilerin bilgisayar kullanabilmeleri hedefleniyor. Bu sayede onlar için iş olanakları da artırılmış oluyor.

Bilgisayar kursu alan bir görme engelli ile röportajı:

Genç: "Bu kursla tanışmadan önce daha sıradan bir hayatım vardı. İzmir'e fazla gelip gitmiyordum, kendime güvenim fazla yoktu. Buraya geldikten sonra hem arkadaş çevrem genişledi, hem bizim için mevcut olan olanaklardan haberdar olma fırsatım oldu. Şimdi iş arıyorum, fırsat buldukça buraya geliyorum. Arkadaşlarımla görüşüyorum. Okula başladım, açık liseye başladım. Bunun gibi değişiklikler var."

Gültekin Yazgan, gözlerindeki karanlığa rağmen yılmayanlardan. Birçoğumuzun görerek başaramayacağı kadar çok işi, kalbindeki gözlerle başarmış biri.

Birçok görme engelinin gözünde büyük bir kahraman.

İşte bu nedenle yazar Doğan Cücenolu da son kitabı "Onlar Benim Kahramanım"da, Gültekin Yazgan ve eşinin Fark Yaratıcı öykülerinin anlatıyor.

Sabancı Vakfı, "Fark Yaratıcılar" projesini Türkiye'de toplumsal gelişmeye katkıda bulunanların öykülerini ve çalışmalarını gündeme getirerek, onları teşvik etmek ve topluma ilham vermek amacıyla destekliyor.

Doğın Cücelođlu ile röportaj:

Doğın Cücelođlu: "Burada bir sevgi var. Müthiş bir sevgi anlayışı var. Bu, yaşam sevgisi, üretme sevgisi. Bu, yaşama bağlı olma ve olabileceğinin en iyisi olmaya çalışmak. Müthiş bir şevk var ortada. Ve bunlar gizli kahramanlar. Bizim toplumumuzun kahramanlık tanımının değişiminde yardım etmek istiyorlar."

Gültekin Yazgan ve eşi Tülay Yazgan, öncelikle birer anne baba oldular. Türkiye'nin başarılarıyla tanıdığı Psikolog Yankı Yazgan ve Psikiyatrist Çağrı Yazgan'ı yetiştirdiler.

Ama sadece çocuklarının anne babası değil, bu ülkedeki görme engelli herkesin anne babası olmayı hedeflediler.

Gültekin Yazgan ve eşinin 16 gönüllü ile kurduğu, bugün gönüllülerin çabası ve bağışlarla işleyen kütüphane sayesinde yaklaşık 3000 görme engellinin dünyası aydınlanıyor. Onların parmaklarının uçlarındaki kelimeler anlam kazanıyor

Gültekin Yazgan ile röportaj:

Gültekin Yazgan: "Daha başka dergiler çıkartmak istiyoruz. Bizim kitaplığımız, yani Görme Özürlüler Kitaplığı sadece bir kitap yığını değildir. Kitap üreten, Türkiye'nin her yanına ve hatta yabancı ülkelere CD'lerin kopyalarını yollayan bir kitaplığız.

Ödünç kitap servisi yapmak istiyoruz. Yani, bir miktar kitap hazırlayıp, okumak isteyenlere bunları bir süreliğine vermek istiyoruz. Ama bunu henüz yapamadık."

Gültekin Yazgan 11 yaşında başladığı "Kör Uçuş"unda hiç karanlıklara saplanmadı.

Kapananın sadece gözleri olduğunu, hayatındaki pencerelerin hiç kapanmadığına inandı.

Körlüğü kabul edip küsmek yerine, gerçeğe saygı gösterdi ve mücadeleye başladı. Kendi çağındaki görme engellilerin hayatlarında da, kendinden sonra gelecek binlerce görme engellinin dünyasında da aydınlıklarla dolu bir kocaman bir Fark Yarattı.